

наукова методична конференція. - Одеса, 2006. - С. 96.

6. Талызина Н.Ф. Технология обучения и её место в педагогической теории // Современная высшая школа. - 1997. - №1. - С.95.

7. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій: Посібник для студентів. - К.: Академ. видавництво, 2004. - С.78 – 96.

Дашковська С. В.

Психолого-педагогічні умови розвитку пізнавального інтересу школярів до вивчення туристичних ресурсів Кривого Рогу

У географічній освіті розвиток пізнавального інтересу можливий через краєзнавчу складову. Краєзнавчий принцип навчання передбачає системне встановлення зв'язків певного шкільного курсу географії із тими знаннями, що здобувають учні у процесі безпосереднього дослідження краю. Наочне уявлення про географічні характеристики рідного краю сприяє освоєнню школярами географії інших районів країни або зарубіжжя.

Аналіз науково-методичної літератури та власний досвід викладання географічного краєзнавства у КЗШ № 88 м. Кривого Рогу дозволяє нам констатувати недостатність забезпечення курсів географії рідного краю краєзнавчою та методичною літературою та дефіцит часу на вивчення географічного краєзнавства. Проте групові форми навчання (зокрема й екскурсійно-туристичні) надають значно більше можливостей для підкріплення процесуального компоненту діяльності. В традиційних формах навчання (семінари, лекції) вчителі обмежуються підкріпленням переважно результатів діяльності, досягнень, інтерактивні ж форми роботи впливають на внутрішню мотивацію діяльності школярів, активують пізнавальний інтерес.

З метою дослідження обізнаності учнів 8 – 9-х класів із проблем географічного краєзнавства та, зокрема, виявлення інтересу респондентів до вивчення історії вулиць мікрорайону проживання нами було проведено опитування школярів КЗШ № 88. Вибірка носила квотовий характер (по 20 учнів 8-х та 9-х класів). Аналіз результатів опитування виявив певну поінформованість учнів 8 – 9-х класів із проблем географічного краєзнавства: 60 % учнів (24 особи) знають про існування у Кривому Розі цікавих історико-культурних та природно-рекреаційних об'єктів; при цьому 37,5 % школярів (15 осіб) виокремлюють значущі історико-культурні об'єкти, а 22,5 % орієнтуються на значущість природно-рекреаційних об'єктів.

55 % школярів (22 особи) зазначили, що цікавляться інформацією краєзнавчої географії Криворіжжя, основними джерелами інформації при цьому називають ЗМІ та Інтернет-ресурси. 45 % респондентів (18 осіб) байдуже ставляться до об'єктів географічного краєзнавства.

Водночас 100 % учнів 8 – 9-х класів погодилися, що об'єкти краєзнавчої географії безпосереднього місця їх проживання (наприклад,

історії вулиць Довгинцівського району м. Кривого Рогу) потрібно вивчати у шкільному курсі географічного краєзнавства. Зібрані факти дають змогу говорити про те, що більшість суб'єктів навчального процесу у закладах середньої освіти відзначають позитивну роль вивчення географічного краєзнавства, дослідження історико-культурних та природно-рекреаційних об'єктів великого промислового міста у підвищенні рівня знань із географії, розширенні світогляду, в оволодінні способами пошуку інформації. Проте означений процес потребує більшого методичного забезпечення і систематичного використання форм екскурсійно-туристичної роботи із школярами.

Задля уточнення психологічного підґрунтя проблеми розвитку пізнавального інтересу школярів до вивчення туристичних ресурсів Кривого Рогу нами було проведене емпіричне дослідження, спрямоване на виокремлення базових характеристик пізнавальної діяльності школярів-підлітків.

Вибірку склали 27 учнів 8 А класу КЗШ № 88 м. Кривого Рогу.

Виявлення рівня вираження пізнавальної потреби школярів було здійснено за допомогою методики «Пізнавальна потреба» В.С.Юркевича. Методика розроблена у вигляді програми експертного оцінювання діяльності школярів, яке проводить учитель на підставі спостереження, бесід із іншими учителями, батьками школярів.

Узагальнені результати дослідження наведені у таблиці 1.

Таблиця 1.

**Рівень вираження пізнавальної потреби школярів
(за методикою «Пізнавальна потреба» В.С.Юркевича)**

Рівень вираження пізнавальної потреби	8 А клас (27 школярів) кількість учнів, %
Високий (17-25 балів)	14,8 % (4 учні)
Помірний (12-16 балів)	37 % (10 учнів)
Низький (менше 12 балів)	48,2 % (13 учнів)

Як видно із таблиці, у більшість школярів (48,2%) пізнавальна потреба виражена недостатньо. Значна кількість школярів (37%) мають помірний рівень вираження пізнавальної потреби, що свідчить про низьку імовірність пізнавальної активності школярів даної групи, оскільки саме потреба тлумачиться у психології діяльності як джерело активності особистості. За таких умов стимулювати пізнавальну діяльність школярів можна лише зовні, що не є оптимальним для пошуково-дослідної діяльності.

З метою виявлення ставлення школярів-підлітків до навчання і до вивчення зокрема географічного краєзнавства нами була використана анкета «Мое ставлення до навчання» Л.М.Балабкіної. Крім того ми намагалися виявити ставлення школярів зокрема до вивчення географічного краєзнавства рідного міста.

Узагальнені результати дослідження наведені у таблиці 2.

Таблиця 2.

Ставлення підлітків до навчання і зокрема до географічного краєзнавства

Тип ставлення до навчання	8 А клас кількість учнів, %	
	загальне ставлення	ставлення до географічного краєзнавства
Активно – позитивний (16-14 балів)	7,4 % (2 учні)	14,8 % (4 учні)
Позитивний (13-10 балів)	25,9 % (7 учнів)	37 % (10 учнів)
Байдужий (9-8 балів)	59,3 % (16 учнів)	37 % (10 учнів)
Негативний (7-5 балів)	7,4 % (2 учні)	11 % (3 учні)
Дуже негативний (4-0 балів)	0	0

Як видно із таблиці, більшість школярів-підлітків у виявленні ставлення до навчання демонструють байдужість (59,3%). Незначна кількість учнів серед респондентів виявляють активно-позитивне ставлення до навчання, що передбачає зокрема ініціативність у пошуку знань (7,4%). Аналогічне співвіднесення кількості школярів із різним типом ставлення до навчання простежується і у ставленні до вивчення географії (географічного краєзнавства зокрема). Значна кількість школярів (37%) байдуже ставиться до даного предмету, лише 14,8% демонструють активно-позитивне ставлення до вивчення географічного краєзнавства.

Виявлені нами характеристики пізнавальної діяльності школярів не суперечать віковим особливостям підлітків і дозволяють визначити в якості психолого-педагогічних умови розвитку пізнавального інтересу школярів до вивчення туристичних ресурсів Кривого Рогу такі:

- урахування вікових особливостей розвитку школярів-підлітків;
- систематичне впровадження методичного комплексу щодо розвитку пізнавального інтересу школярів до вивчення туристичних ресурсів Кривого Рогу у навчально-виховному процесі (забезпечення школярів інструментарієм для освітньої діяльності, використання системи реконструктивно-варіативних та творчих робіт, відслідковування результативності пізнавальної діяльності школярів та коригування дій тощо);
- застосування системи інтерактивних методів навчання географічного краєзнавства у ситуації успіху, що сприяє підкріпленню пізнавальної активності школярів в організації навчального процесу.

Активізація пізнавальної діяльності школярів у навчально-виховному процесі потребує впровадження особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів, що розуміються як допомога кожному учневі у

виробленні особистого вектору розвитку на основі власного життєвого досвіду.

З метою підвищення рівня краєзнавчої обізнаності та культурної вихованості школярів у практиці роботи сучасної школи доцільно застосовувати форми роботи, які передбачають використання знань про видатні пам'ятки культурної спадщини Криворіжжя (наприклад, реалізація проекту «Імена відомих людей у вулицях моєї малої Батьківщини»):

- 1) проведення тематичних екскурсій до об'єктів культурної спадщини;
- 2) використання краєзнавчого матеріалу на уроках географії;
- 3) самостійна робота учнів із літературними джерелами при підготовці рефератів, доповідей;
- 4) робота із фондами міських установ;
- 5) проведення навчальних екскурсій до краєзнавчих об'єктів;
- 6) організація наукової роботи учнів у рамках Малої академії наук України.

Особливо важливим є дотримання тих вимог, які висуваються щодо змісту краєзнавчого матеріалу, який використовується на уроці: відбір інформації, що сприяє формуванню в учнів наукового світогляду; типовість краєзнавчого матеріалу для конкретної території (на конкретних фактах школярі мають вчитися бачити відображення загальних закономірностей життєдіяльності природи і людського суспільства); відомості, які розкривають природно-економічні умови рідного краю, повинні відповідати програмним вимогам курсів шкільної географії.

Отже, поєднання у навчально-виховному процесі психолого-педагогічних впливів, орієнтованих на врахування вікових особливостей розвитку школярів-підлітків та збагачення досвіду самостійної пізнавальної діяльності учнів, а також стратегії актуалізації потенційних можливостей школярів у системі інтерактивних методів навчання забезпечить системний підхід до реалізації розвитку пізнавального інтересу школярів до вивчення туристичних ресурсів Криворіжжя при вивченні географічного краєзнавства.

В. В. Дегтяренко, Д. В. Токарев

Психологічні особливості організації навчання із використанням ІКТ

Постановка проблеми. Серед пріоритетних задач реформування та інформатизації сучасної освіти особливої уваги потребує гуманізація освітнього простору, формування особистісних структур кожного учня і зокрема – інформаційної культури. Означена проблема вимагає від вчителя знань та умінь у галузі застосування нових педагогічних технологій, оволодіння прогресивними методами і засобами сучасної науки, серед яких значним розвивальним потенціалом відзначається мультимедіа.

Під терміном «*мультимедіа*» розуміють комп'ютерний дидактичний засіб, що пред'являє зміст навчального матеріалу в естетично організованій